

5.5. MODUŁ V

Nazwa modułu	KOMUNIKOWANIE INTERPERSONALNE Z PACJENTEM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI
Cel kształcenia	Przygotowanie pielęgniarki do samodzielnego, aktywnego komunikowania się z osobami z zaburzeniami psychicznymi w różnych grupach wiekowych.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik specjalizacji:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W50. definiuje pojęcie komunikowania terapeutycznego z osobą z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W51. przedstawia cele komunikowania się z osobą z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W52. omawia zasady komunikowania się z osobami z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W53. omawia związek między komunikowaniem się w zespole terapeutycznym a komunikowaniem się z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W54. uzasadnia znaczenie autentyczności, tolerancji, akceptacji i empatii w komunikowaniu się z osobą z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W55. charakteryzuje specyfikę komunikowania się z pacjentem w zależności od wieku i zaburzeń psychicznych;</p> <p>W56. charakteryzuje relację terapeutyczną pielęgniarka – pacjent;</p> <p>W57. wymienia fazy komunikowania terapeutycznego;</p> <p>W58. omawia techniki komunikowania się z osobami z różnymi zaburzeniami psychicznymi, w tym z osobą uzależnioną;</p> <p>W59. charakteryzuje komunikowanie pozawerbalne w komunikowaniu się z osobą z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W60. wymienia bariery w procesie komunikowania się z osobą z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W61. charakteryzuje specyfikę komunikowania się z rodziną osoby z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U23. komunikować się z zespołem terapeutycznym w sposób zapewniający przepływ informacji;</p> <p>U24. przestrzegać zasad komunikowania się z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi, w tym z osobą uzależnioną;</p> <p>U25. wykorzystywać techniki komunikowania terapeutycznego w relacji z pacjentem w różnym wieku i z różnymi zaburzeniami psychicznymi, w tym z osobą uzależnioną;</p> <p>U26. rozpoznawać bariery w procesie komunikowania się z osobą z zaburzeniami psychicznymi;</p>

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>U27. nawiązać i podtrzymać relację terapeutyczną opartą na tolerancji, akceptacji i empatii z pacjentem w różnym wieku i z różnymi zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>U28. nawiązać i podtrzymać relację z rodziną pacjenta w różnym wieku i z różnymi zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>K3. dba o wizerunek i godność swojego zawodu;</p> <p>K5. systematycznie podnosi swoje kwalifikacje zawodowe;</p> <p>K6. współpracuje z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi w różnym wieku i jego rodziną;</p> <p>K7. współpracuje w zespole terapeutycznym celem zapewnienia pacjentowi z zaburzeniami psychicznymi opieki na najwyższym poziomie;</p> <p>K8. ponosi odpowiedzialność za działania podejmowane w stosunku do pacjenta i jego rodziny;</p> <p>K9. rozwiązuje dylematy etyczne i moralne związane z opieką nad pacjentem z zaburzeniami psychicznymi.</p>
<p>Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie</p>	<p>Wykładowcą może być osoba mająca nie mniej niż 5-letni staż zawodowy w przedmiotowej dziedzinie, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniająca co najmniej jeden z warunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pielęgniarka: <ol style="list-style-type: none"> 1) posiada stopień naukowy, co najmniej doktora; 2) posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego. 2. Posiada ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne merytoryczne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień, tj. psycholog kliniczny.
<p>Wymagania wstępne</p>	<p>Znajomość zagadnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> – elementy procesu komunikacji interpersonalnej; – komunikacja werbalna i pozawerbalna.
<p>Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia</p>	<p>Wykłady – 10 godz. Warsztaty – 35 godz.</p>
<p>Nakład pracy uczestnika specjalizacji</p>	<p>Udział w zajęciach (godziny kontaktowe): 45 godz.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykłady – 10 godz.

	<ul style="list-style-type: none"> warsztaty – 35 godz. <p>Praca własna uczestnika specjalizacji: 70 godz.</p> <ul style="list-style-type: none"> przygotowanie się do warsztatów – 20 godz. opanowanie materiału wymaganego do zaliczenia modułu – 50 godz. <p>Łącznie nakład pracy uczestnika specjalizacji: 115 godz.</p>
Stosowane metody dydaktyczne	Wykład informacyjny, warsztaty, studium przypadku.
Stosowane środki dydaktyczne	Rzutnik, filmy edukacyjne.
Metody sprawdzania efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika specjalizacji i warunki zaliczenia modułu	<p>W zakresie wiedzy i umiejętności: Test jednokrotnego wyboru, składający się z 20 pytań (możliwość 4 dystraktorów). <i>Kryterium zaliczenia:</i> zaliczenie na podstawie uzyskania minimum 70% poprawnych odpowiedzi (tj. minimum 14 pkt).</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych: Samooceana. Ocena grupy</p>
Treści modułu kształcenia	<p>Wykłady</p> <ol style="list-style-type: none"> Definicja i cele komunikowania terapeutycznego (1 godz.) Znaczenie niezbędnych zachowań pielęgniarki warunkujących komunikowanie się z osobą z zaburzeniami psychicznymi (autentyczność, tolerancja, akceptacja, samoakceptacja, asertywność, empatia, inicjatywa i otwartość w komunikowaniu z osobą z zaburzeniami psychicznymi) (1,5 godz.) Specyfika komunikowania się z dzieckiem, adolescentem i osobą w podeszłym wieku z zaburzeniami psychicznymi (2 godz.) Specyfika komunikowania się z pacjentem uzależnionym (1,5 godz.) 4.1. Zalecane techniki komunikowania się z pacjentem uzależnionym. Zasady komunikowania się z osobą z zaburzeniami psychicznymi (celowość, odpowiedzialność, uczciwość) (1 godz.) Relacja terapeutyczna pielęgniarka – pacjent z zaburzeniami psychicznymi (1 godz.) Fazy komunikowania terapeutycznego (1 godz.)

	<p>7.1. Nawiązanie kontaktu. 7.2. Podtrzymanie kontaktu. 7.3. Porządkowanie kontaktu. 7.4. Pogłębienie kontaktu. 7.5. Zakończenie kontaktu.</p> <p>8. Komunikowanie się z rodziną osoby z zaburzeniami psychicznymi (1 godz.)</p> <p><u>Warsztaty</u></p> <p>1. Komunikacja pozawerbalna w komunikowaniu się z osobą z zaburzeniami psychicznymi (2 godz.)</p> <p>2. Bariery w komunikowaniu się z osobą z zaburzeniami psychicznymi (6 godz.)</p> <p>1.1. Bariery wynikające z zachowań zespołu terapeutycznego. 1.2. Bariery wynikające z istoty choroby. 1.3. Bariery wynikające z warunków otoczenia.</p> <p>3. Wybrane techniki komunikowania wykorzystywane w procesie komunikowania się z osobą z zaburzeniami psychicznymi (oferowanie siebie, dostrzeganie zmian, klaryfikacja, eksploracja, odzwierciedlenie, informowanie, modelowanie, poświadczenie, informowanie, proponowanie współpracy i planowanie, urealnianie i słowne wyrażanie wątpliwości, aktywne słuchanie, zachęcanie do opisu przeżyć, umożliwienie szerokiego otwarcia, parafrazowanie, umożliwienie szerokiego otwarcia) (5 godz.)</p> <p>4. Komunikowanie się z dzieckiem, adolescentem, osobą dorosłą i osobą w podeszłym wieku z różnymi zaburzeniami psychicznymi z zastosowaniem wybranych technik komunikowania się w przebiegu: (20 godz.)</p> <p>4.1. Zaburzeń afektywnych. 4.2. Zaburzeń lękowych. 4.3. Zachowań agresywnych. 4.4. Zaburzeń postrzegania i myślenia. 4.5. Zaburzeń odżywiania. 4.6. Zaburzeń osobowości. 4.7. Uzależnienia. 4.8. Zaburzeń funkcji poznawczych (otępienie). 4.9. Sytuacji kryzysowej.</p>
--	--

	<p>4.10. Zaburzeń i zachowań z towarzyszącymi myślami samobójczymi.</p> <p>5. Zasady etyki w komunikowaniu się pielęgniarki z osobą z zaburzeniami psychicznymi (2 godz.)</p>
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wilczek-Rużyczka E.: <i>Komunikowanie się z chorym psychicznie</i>. Wyd. Czelej, Lublin 2007 2. Wilczek-Rużyczka E.: <i>Podstawy pielęgniarstwa psychiatrycznego</i>. Wyd. Czelej, Lublin 2007 3. Wilczek-Rużyczka E.: <i>Empatia i jej rozwój u osób pomagających</i>. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2002 4. Motyka M.: <i>Komunikacja terapeutyczna w opiece ogólnomedycznej</i>. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011 <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bilikiewicz A., Pużyński S., Rybakowski J., Wciórka J. (red.): <i>Psychiatria</i>, t. 1, 2, 3. Wyd. Urban & Partner, Wrocław 2013 2. Salmon P.: <i>Psychologia w medycynie – wspomaga współpracę z pacjentem i proces leczenia</i>. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2002
<p>Wymiar, zasady i forma odbywania staży, w przypadku gdy program kształcenia przewiduje</p>	<p>Nie dotyczy.</p>

5.6. MODUŁ VI

Nazwa modułu	PROFESJONALNA OPIEKA PIEŁĘGNIARSKA NAD OSOBAMI Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI
Cel kształcenia	Przygotowanie pielęgniarki do świadczenia profesjonalnej opieki nad pacjentami z zaburzeniami psychicznymi w różnych grupach wiekowych.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik specjalizacji:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W62. charakteryzuje specyfikę pracy pielęgniarki w oddziale psychiatrycznym;</p> <p>W63. charakteryzuje specyfikę pracy pielęgniarki w oddziale detoksykacyjnym i oddziale leczenia uzależnień;</p> <p>W64. wymienia dokumentację medyczną pacjenta z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W65. charakteryzuje udział pielęgniarki w różnych metodach leczenia osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W66. wymienia źródła informacji o osobie z zaburzeniami psychicznymi, w tym o osobie uzależnionej;</p> <p>W67. omawia znaczenie relacji terapeutycznej pielęgniarka – pacjent z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W68. omawia modele pielęgnowania w odniesieniu do chorych psychicznie;</p> <p>W69. charakteryzuje etapy badania fizykalnego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W70. omawia różne formy przymusu bezpośredniego.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U29. nawiązać relację terapeutyczną z pacjentem w różnym wieku i z różnymi zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>U30. ocenić stan psychiczny pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w różnym wieku;</p> <p>U31. gromadzić dane na temat stanu biopsychospołecznego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w różnym wieku;</p> <p>U32. określić zakres deficytów w funkcjonowaniu pacjenta;</p> <p>U33. ocenić zasoby osobowe pacjenta z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>U34. ocenić deficyty umiejętności społecznych u osoby uzależnionej;</p> <p>U35. wykonać badanie fizykalne u dorosłego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>U36. aktywnie uczestniczyć w różnych metodach leczenia osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>U37. formułować diagnozę pielęgniarską, określać cele, planować i realizować interwencje terapeutyczne w odniesieniu do pacjenta z określonymi zaburzeniami psychicznymi, w tym osoby uzależnionej;</p>

	<p>U38. motywować osobę z zaburzeniami psychicznymi, w tym pacjenta uzależnionego, do udziału w systematycznym leczeniu;</p> <p>U39. wykorzystywać wybrane modele pielęgnowania w odniesieniu do osób z zaburzeniami psychicznymi w różnym wieku;</p> <p>U40. wykorzystywać elementy psychoterapii indywidualnej i grupowej w opiece nad pacjentem z zaburzeniami psychicznymi w różnym wieku;</p> <p>U41. stosować elementy psychoterapii w kontakcie z osobą uzależnioną;</p> <p>U42. wspierać pacjenta w podejmowanych działaniach leczniczo-terapeutycznych;</p> <p>U43. udzielać pacjentowi i jego rodzinie wsparcia psychicznego, szczególnie w sytuacjach kryzysowych;</p> <p>U44. przewidywać skutki postępowania pacjenta z określonymi zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>U45. stosować różne formy przymusu bezpośredniego;</p> <p>U46. zaspokajać potrzeby pacjenta z zaburzeniami psychicznymi, wobec którego zastosowano przymus bezpośredni;</p> <p>U47. prowadzić dokumentację medyczną pacjenta;</p> <p>U48. kształtować u osoby z zaburzeniami psychicznymi umiejętność poszukiwania i korzystania z dostępnych źródeł wsparcia;</p> <p>U49. przygotować pacjenta chorego psychicznie i jego rodzinę do samoopieki w zależności od wieku pacjenta i rodzaju zaburzeń psychicznych.</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>K3. dba o wizerunek i godność swojego zawodu;</p> <p>K5. systematycznie podnosi swoje kwalifikacje zawodowe;</p> <p>K6. współpracuje z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi w różnym wieku i jego rodziną;</p> <p>K7. współpracuje w zespole terapeutycznym celem zapewnienia pacjentowi z zaburzeniami psychicznymi opieki na najwyższym poziomie;</p> <p>K8. ponosi odpowiedzialność za działania podejmowane w stosunku do pacjenta i jego rodziny;</p> <p>K9. rozwiązuje dylematy etyczne i moralne związane z opieką nad pacjentem chorym psychicznie.</p>
--	---

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

<p>Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie</p>	<p>Wykładowcą może być pielęgniarka mająca nie mniej niż 5-letni staż zawodowy w przedmiotowej dziedzinie, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniająca co najmniej jeden z warunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. posiada stopień naukowy co najmniej doktora; 2. posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego; 3. posiada tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.
<p>Wymagania wstępne</p>	<p>Znajomość zagadnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> – proces pielęgnowania (etapy); – pojęcie diagnozy w pielęgniarstwie; – akty prawne obowiązujące w psychiatrii.
<p>Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia</p>	<p>Wykłady – 30 godz. Ćwiczenia – 35 godz. Staż – 315 godz.</p>
<p>Nakład pracy uczestnika specjalizacji</p>	<p>Udział w zajęciach (godziny kontaktowe): 380 godz.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykłady – 30 godz. • ćwiczenia – 35 godz. • staż – 315 godz. <p>Praca własna uczestnika specjalizacji: 250 godz.</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do ćwiczeń – 20 godz. • przygotowanie się do stażu – 100 godz. • opanowanie materiału wymaganego do zaliczenia modułu – 130 godz. <p>Łącznie nakład pracy uczestnika specjalizacji: 630 godz.</p>
<p>Stosowane metody dydaktyczne</p>	<p>Wykład informacyjny, studium przypadku, ćwiczenia, zajęcia praktyczne, zajęcia stażowe.</p>
<p>Stosowane środki dydaktyczne</p>	<p>Rzutnik, filmy edukacyjne, fantom.</p>

<p>Metody sprawdzania efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika specjalizacji i warunki zaliczenia modułu</p>	<p>W zakresie wiedzy i umiejętności:</p> <p>Test jednokrotnego wyboru, składający się z 40 pytań (możliwość 4 dystraktorów).</p> <p><i>Kryterium zaliczenia:</i> zaliczenie na podstawie uzyskania minimum 70% poprawnych odpowiedzi (tj. minimum 28 pkt).</p> <p><u>Kontrola pisemna:</u> proces pielęgnowania i jego dokumentacja u wybranego pacjenta w oparciu o wybrane modele pielęgnowania (UWAGA: nie dopuszcza się wyboru tylko jednego modelu opieki).</p> <p><i>Kryteria zaliczenia:</i> od 0 do 2 pkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dokumentacja procesu pielęgnowania obejmuje: poprawne sformułowanie wszystkich diagnoz pielęgniarskich, precyzyjne określenie celu, proponowane interwencje są adekwatne, ujęta ocena zrealizowanych działań, przestrzeganie reguł gramatycznych i stylistycznych – 2 pkt; – dokumentacja procesu pielęgnowania obejmuje: poprawne, lecz nie wszystkie określenie diagnoz, cel poprawnie sformułowany, interwencje prawidłowe, lecz niepełne, niepełna ocena zrealizowanych działań, przestrzeganie reguł gramatycznych i stylistycznych – 1 pkt; – dokumentacja procesu pielęgnowania obejmuje: błędne, niepełne określenie diagnoz pielęgniarskich, brak jasno określonego celu, plan interwencji niepełny, nieadekwatny, brak oceny podjętych działań, nieprzestrzeganie reguł gramatycznych i stylistycznych – 0 pkt. <p><i>Zaliczenie:</i> od 1 pkt.</p> <p>Dokumentacja procesu pielęgnowania prowadzona jest na każdym oddziale w ramach stażu.</p> <p><u>Kontrola praktyczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawna interpretacja sytuacji klinicznej wybranego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi na każdym oddziale stażowym (tj. 4 interpretacje); – kontrola dokumentacji pacjenta z zaburzeniami psychicznymi na każdym oddziale stażowym (tj. 4 kontrole dokumentacji); – poprawne wykonanie czynności (przynajmniej 1 raz): <ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie kontaktu terapeutycznego z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi w oparciu o techniki komunikowania terapeutycznego, • rozkładanie i podawanie leków, • zastosowanie jednej z form przymusu bezpośredniego,
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie pacjenta z zaburzeniami psychicznymi do badań diagnostycznych lub wybranych metod leczenia, • aktywne uczestniczenie w procesie farmakoterapii, • udzielanie pacjentowi adekwatnego wsparcia, • przeprowadzenie badania fizykalnego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi (oddział psychiatrii dorosłych). <p>W zakresie kompetencji społecznych: Obserwacja 360 stopni.</p>
<p>Treści modułu kształcenia</p>	<p><u>Wykłady</u></p> <p>1. Specyfika pracy pielęgniarki na oddziale psychiatrycznym (3 godz.)</p> <p>1.1. Praca na oddziale psychiatrycznym zamkniętym, otwartym, uzależnień, ścisła obserwacja (rewers).</p> <p>1.2. Przyjęcie pacjenta na oddział psychiatryczny:</p> <p style="padding-left: 20px;">a) rola i zadania pielęgniarki przy przyjęciu pacjenta na oddział.</p> <p>1.3. Specyfika zaburzeń psychicznych.</p> <p>1.4. Stosowanie przymusu bezpośredniego.</p> <p>1.5. Znaczenie współpracy w zespole interdyscyplinarnym:</p> <p style="padding-left: 20px;">a) sytuacje trudne w pracy pielęgniarki psychiatrycznej związane ze stanem chorych (obciążenie emocjonalne, samobójstwa, samookaleczenia, tendencje ucieczkowe, nieprzewidywalność zachowań pacjentów, zachowania gwałtowne i agresywne: definicja agresji, rodzaje, zaburzenia psychiczne związane z agresją, podstawowe zasady postępowania z pacjentem przejawiającym zachowania gwałtowne i agresywne).</p> <p>2. Udział pielęgniarki w biologicznych i niebiologicznych metodach leczenia osób z zaburzeniami psychicznymi (10 godz.)</p> <p>2.1. Udział pielęgniarki w procesie farmakoterapii osób z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>2.2. Udział pielęgniarki w leczeniu: psychochirurgicznym, elektrowstrząsami, przezczaszkową stymulacją magnetyczną.</p> <p>2.3. Udział pielęgniarki w procesie psychoterapii osób z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>2.4. Udział pielęgniarki w leczeniu metodą fototerapii.</p> <p>2.5. Udział pielęgniarki w terapii kreatywnej.</p>

	<p>2.6. Udział pielęgniarki w społeczności terapeutycznej.</p> <p>2.7. Udział pielęgniarki w terapii zajęciowej osób chorych psychicznie.</p> <p>3. Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi (5 godz.)</p> <p>3.1. Definicja.</p> <p>3.2. Wsparcie w ujęciu strukturalnym.</p> <p>3.3. Wsparcie w ujęciu funkcjonalnym.</p> <p>3.4. Udział pielęgniarki w zakresie udzielania wsparcia osobie z zaburzeniami psychicznymi w różnych grupach wiekowych.</p> <p>4. Modele opieki pielęgniarskiej w odniesieniu do pacjenta z zaburzeniami psychicznymi (12 godz.)</p> <p>4.1. Hildegard Peplau (założenia modelu, fazy relacji terapeutycznej pielęgniarka – pacjent, funkcja terapeutyczna pracy pielęgniarki, zadania pielęgniarki w relacji z pacjentem psychicznie chorym w odniesieniu do wybranych zaburzeń psychicznych).</p> <p>4.2. Nancy Roper (założenia modelu, zadania pielęgniarki w relacji z pacjentem psychicznie chorym w oparciu o ocenę aktywności życiowych w odniesieniu do wybranych zaburzeń psychicznych).</p> <p>4.3. Betty Newman (założenia modelu, zadania pielęgniarki w relacji z pacjentem psychicznie chorym w oparciu o prewencje w odniesieniu do wybranych zaburzeń psychicznych).</p> <p>4.4. Dorothea Orem (założenia modelu, zadania pielęgniarki w relacji z pacjentem psychicznie chorym w oparciu o ocenę deficytu samoopieki pacjenta chorego psychicznie w odniesieniu do wybranych zaburzeń psychicznych).</p> <p>4.5. Madeleine Leninger (założenia modelu, zadania pielęgniarki w relacji z pacjentem chorym psychicznie w zapewnieniu opieki specyficznej dla określonej kultury i opieki kulturowo uniwersalnej).</p> <p>4.6. J. Giger i R. Davidhizar (założenia modelu).</p> <p><u>Ćwiczenia</u></p> <p>1. Ocena stanu psychicznego i somatycznego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi (10 godz.)</p> <p>1.1. Ocena stanu psychicznego – pod kątem objawów psychopatologii ogólnej i szczegółowej.</p> <p>1.2. Ocena stanu somatycznego:</p> <p>a) badanie podmiotowe:</p> <p>– hospitalizacja: pierwsza czy kolejna, powód przyjęcia, tryb przyjęcia,</p>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – dotychczasowy przebieg leczenia (hospitalizacje, leczenie ambulatoryjne, farmakoterapia), – choroby somatyczne, dolegliwości bólowe, uczulenia, alergie, – nałogi i przyzwyczajenia, – sen, – łaknienie, – wydalanie, – omdlenia, zawroty głowy, – drgawki, – tiki, – zaburzenia chodu i postawy, – objawy pozapiramidowe, – zaburzenia mowy i inne uszkodzenia OUN i CSN, – wywiad rodzinny, relacje między chorym a rodziną oraz między poszczególnymi członkami rodziny; <p>b) badanie przedmiotowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <u>ogłądanie:</u> <ul style="list-style-type: none"> • nadwaga, otyłość, niedowaga, • skóra i błony śluzowe – blizny, rozstępy, przebarwienia, przeczosy, znamiona, wysypki, zmiany śluzówkowe, zmiany sugerujące samookaleczenia i/lub podjęcia próby samobójczej, • poszerzone żyły pod skórą brzucha, pajączki naczyniowe, • kształt brzucha, symetryczność, • powiększenie narządów, • przepukliny, • tętnienia naczyń, • poszerzone żyły; – <u>osłuchiwanie:</u> <ul style="list-style-type: none"> • ocena perystaltyki, • szmery naczyniowe, • szmery oddechowe fizjologiczne i patologiczne,
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • tarcie otrzewnej; – <u>opukiwanie</u>: <ul style="list-style-type: none"> • ogólne – odgłos bębnowy, • szczegółowo: wątroba, śledziona, pęcherz moczowy, żołądek; – <u>obmacywanie</u> (badanie palpacyjne): <ul style="list-style-type: none"> • napięcie mięśni brzucha, • bolesność uciskowa, • ocena pod kątem zmiany wielkości narządów i guzów; c) badanie szczegółowe: <ul style="list-style-type: none"> – obmacywanie jelit, wątroby, śledziony, nerek, – poszukiwanie oporów lub guzów, – ocena pod kątem obecności płynów; d) obecność objawów: Rovsinga, Blumberga, Troisiera, Goldflama, Murphy’ego, Chełmońskiego, chełbotania, punkt Burneya, triada Charcota. <p>2. Profesjonalna opieka pielęgniarska (25 godz.)</p> <p>2.1. Opieka pielęgniarska nad dzieckiem i adolescentem (diagnoza pielęgniarska, cel opieki, podejmowane interwencje), w odniesieniu do pacjentów z rozpoznaniem:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) upośledzenie umysłowe (upośledzenie umysłowe lekkie, umiarkowane, znaczne, głębokie); b) ogólnorozwojowe zaburzenia wieku rozwojowego (autyzm, zespół Aspergera, zespół Retta); c) zaburzenia emocji i zachowania rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie: <ul style="list-style-type: none"> – zaburzenia hiperkinetyczne (zaburzenia aktywności i uwagi, hiperkinetyczne zaburzenia zachowania), – zaburzenia zachowania, – zaburzenia lękowe, – zaburzenia nastroju, – tiki; d) schizofrenia u dzieci i młodzieży; e) zaburzenia odżywiania;
--	---

	<p>f) specyficzne zaburzenia rozwoju mowy i języka;</p> <p>g) specyficzne zaburzenia rozwoju funkcji motorycznych.</p> <p>2.2. Opieka pielęgniarska nad osobą dorosłą (diagnoza pielęgniarska, cel opieki, podejmowane interwencje), w odniesieniu do pacjentów z rozpoznaniem:</p> <p>a) psychozy schizofreniczne i z kręgu schizofrenii (schizofrenia, zespoły schizofrenopodobne, zaburzenia schizoafektywne, zaburzenia schizotypowe);</p> <p>b) zespoły urojeniowe i halucynozy (paranoja i reakcje paranoiczne, parafrenia);</p> <p>c) zaburzenia afektywne (zaburzenia depresyjne, dystymia, zaburzenia maniakalne, zaburzenia afektywne dwubiegunowe, zaburzenia afektywne dwubiegunowe mieszane, zaburzenia afektywne z szybką zmianą faz);</p> <p>d) zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną (zaburzenia lękowe: zaburzenia lękowe uogólnione, ataki paniki, fobie), zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne, zaburzenia dysocjacyjne, zaburzenia somatotroficzne);</p> <p>e) zaburzenia osobowości (osobowość pograniczna, narcystyczna, anankastyczna, dyssocjalna, paranoiczna, schizoidalna, paranoidalna, unikowa, schizotypowa, histrioniczna, zależna, organiczne zaburzenia osobowości);</p> <p>f) zaburzeń psychoseksualnych (zaburzeń identyfikacji płciowej, dysfunkcje seksualne, parafilie).</p> <p>2.3. Opieka pielęgniarska nad osobą w wieku podeszłym (diagnoza pielęgniarska, cel opieki, podejmowane interwencje), w odniesieniu do pacjentów z rozpoznaniem:</p> <p>a) depresja i zaburzenia afektywne;</p> <p>b) zaburzenia lękowe;</p> <p>c) psychozy;</p> <p>d) zaburzenia świadomości;</p> <p>e) otępienia;</p> <p>f) objawy charakteropatyczne;</p> <p>g) uzależnienia.</p> <p>2.4. Opieka pielęgniarska nad pacjentem po próbie samobójczej i z myślami suicydalnymi.</p>
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej</p>	<p>Literatura podstawowa:</p> <p>1. Casher M, I., Bess J.D.: <i>Pacjent na oddziale psychiatrycznym – wskazówki praktyczne</i>. Wydawnictwo Lekarskie</p>

do zaliczenia danego modułu	<p>PZWL, Warszawa 2013</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Wilczek-Rużyczka E.: <i>Podstawy pielęgniarstwa psychiatrycznego</i>. Wyd. Czelej, Lublin 2007 3. Wilczek-Rużyczka E.: <i>Komunikowanie się z chorym psychicznie</i>. Wyd. Czelej, Lublin 2007 4. Wilczek-Rużyczka E.: <i>Empatia i jej rozwój u osób pomagających</i>. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2002 5. Wilczek-Rużyczka E., Kilańska D., Hajduk A. (red.): <i>Pielęgniarstwo psychiatryczne. Problemy i kierunki rozwoju</i>. Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie, Warszawa 2010 6. Łoza B., Markiewicz R., Szulc A., Wrońska I. (red.): <i>Pielęgniarstwo psychiatryczne</i>. Wyd. Uniw. Med. w Lublinie, Lublin 2014 7. Poznańska S., Płaszewska-Żywko L.: <i>Wybrane modele pielęgniarstwa</i>. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2001 8. Czupryna A., Wilczek- Rużyczka E. (red.): <i>Wybrane zagadnienia z pielęgniarstwa specjalistycznego</i>. Wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2010 9. Kózka M., Płaszewska-Żywko L. (red.): <i>Procedury pielęgniarские</i>. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2009 10. Kózka M., Płaszewska-Żywko L. (red.): <i>Diagnozy i interwencje pielęgniarские</i>. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010 11. Kózka M., Płaszewska-Żywko L. (red.): <i>Modele opieki pielęgniarskiej nad chorym dorosłym</i>. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010 <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zahradniczek K. (red.): <i>Podstawy pielęgniarstwa. Podręcznik dla studentów i absolwentów kierunku pielęgniarstwo i położnictwo</i>, t. 1. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2011 2. Grochowska D., Twarowska M.: <i>Wybrane standardy w pielęgniarstwie psychiatrycznym</i>. Wyd. Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych, Warszawa 2002 3. Dyk D.: <i>Badanie fizykalne w pielęgniarstwie</i>. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2013 <p>Akty prawne (odzwierciedlające aktualny stan prawny):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375,
-----------------------------	--

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

	<p>z późn.zm.)</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (Dz. U. z 2013 r., poz. 1386, z późn. zm.) 3. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 217, z późn. zm.) 4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie sposobu stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego oraz dokonywania oceny zasadności jego zastosowania (Dz. U. z 2012 r., poz. 740) 5. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1435, z późn. zm.)
<p>Wymiar, zasady i forma odbywania staży, w przypadku gdy program kształcenia przewiduje</p>	<p>Staż 1: Oddział psychiatryczny (ogólny) dla dorosłych – 105 godz. (15 x 7 godz.)</p> <p>Staż 2: Oddział psychiatryczny dla dzieci i młodzieży – 70 godz. (10 x 7 godz.)</p> <p>Staż 3: Oddział psychogeriatryczny – 70 godz. (10 x 7 godz.)</p> <p>Staż 4: Placówka terapii uzależnień, tj. jedna do wyboru: Oddział detoksykacji albo Oddział terapii uzależnienia od alkoholu albo Oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych – 70 godz. (10 x 7 godz.)</p>

5.7. MODUŁ VII

Nazwa modułu	PSYCHOEDUKACJA I REHABILITACJA PSYCHIATRYCZNA
Cel kształcenia	Przygotowanie pielęgniarki do podjęcia działań w ramach psychoedukacji i rehabilitacji psychiatrycznej wobec osób z zaburzeniami psychicznymi oraz jego rodziny.
Efekty kształcenia dla modułu	<p>W wyniku kształcenia uczestnik specjalizacji:</p> <p>W zakresie wiedzy:</p> <p>W71. omawia znaczenie zasobów osobowych i poznawczych osoby z zaburzeniami psychicznymi w procesie rehabilitacji i psychoedukacji;</p> <p>W72. wymienia cele podjętych działań rehabilitacyjnych;</p> <p>W73. omawia zasady rehabilitacji psychiatrycznej;</p> <p>W74. wymienia formy rehabilitacji psychiatrycznej;</p> <p>W75. omawia znaczenie kompleksowości rehabilitacji psychiatrycznej;</p> <p>W76. omawia znaczenie społeczności terapeutycznej;</p> <p>W77. charakteryzuje rodzaje treningów w rehabilitacji psychiatrycznej;</p> <p>W78. omawia znaczenie psychoterapii w rehabilitacji psychiatrycznej;</p> <p>W79. wymienia programy rehabilitacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>W80. definiuje pojęcie psychoedukacji;</p> <p>W81. charakteryzuje czynniki wpływające na przebieg psychoedukacji;</p> <p>W82. wymienia cele psychoedukacji;</p> <p>W83. charakteryzuje założenia programów psychoedukacyjnych;</p> <p>W84. omawia zadania pielęgniarki w zakresie rehabilitacji psychiatrycznej i psychoedukacji.</p> <p>W zakresie umiejętności potrafi:</p> <p>U50. określić zakres deficytów w funkcjonowaniu pacjenta z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>U51. ocenić zasoby osobowe pacjenta z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>U52. opracować z członkami zespołu terapeutycznego indywidualny program rehabilitacji dla pacjenta z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>U53. projektować programy psychoedukacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym osób uzależnionych w różnych grupach wiekowych;</p>

	<p>U54. samodzielnie lub we współpracy z innymi członkami zespołu terapeutycznego przeprowadzić kwalifikacje pacjenta i jego rodziny do udziału w psychoedukacji;</p> <p>U55. samodzielnie lub we współpracy z innymi członkami zespołu terapeutycznego przeprowadzić trening z zakresu umiejętności społecznych;</p> <p>U56. samodzielnie lub we współpracy z innymi członkami zespołu terapeutycznego przeprowadzić psychoedukację pacjenta z zaburzeniami psychicznymi, w tym osoby uzależnionej w różnych grupach wiekowych;</p> <p>U57. samodzielnie lub we współpracy z innymi członkami zespołu terapeutycznego przeprowadzić psychoedukację rodziny pacjenta z zaburzeniami psychicznymi i osoby uzależnionej;</p> <p>U58. samodzielnie przeprowadzić trening z zakresu samoobsługi;</p> <p>U59. aktywizować pacjenta z zaburzeniami psychicznymi, wykorzystując elementy terapii zajęciowej;</p> <p>U60. przygotować rodzinę pacjenta do zmian w pełnieniu jego dotychczasowych ról społecznych w związku z nawrotowym charakterem zaburzeń psychicznych;</p> <p>U61. przekazać pacjentowi informację na temat funkcjonowania w jego środowisku form wsparcia środowiskowego;</p> <p>U62. edukować rodzinę pacjenta w zakresie udzielania mu pomocy w obszarze zdrowego stylu życia;</p> <p>U63. udzielać rodzinie pacjenta z zaburzeniami psychicznymi informacji na temat właściwej postawy wobec chorego członka rodziny (zapobieganie nadopiekuńczości, izolacji społecznej).</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>K2. prezentuje postawę akceptacji i tolerancji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi;</p> <p>K3. dba o wizerunek i godność swojego zawodu;</p> <p>K5. systematycznie podnosi swoje kwalifikacje zawodowe;</p> <p>K6. współpracuje z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi w różnym wieku i jego rodziną;</p> <p>K7. współpracuje w zespole terapeutycznym celem zapewnienia pacjentowi z zaburzeniami psychicznymi opieki na najwyższym poziomie;</p> <p>K8. ponosi odpowiedzialność za działania podejmowane w stosunku do pacjenta i jego rodziny;</p> <p>K9. rozwiązuje dylematy etyczne i moralne związane z opieką nad pacjentem chorym psychicznie.</p>
--	--

CENTRUM KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO PIELEŃNIAREK I POŁOŻNYCH

Kwalifikacje osób prowadzących kształcenie	<p>Wykładowcą może być pielęgniarka mająca nie mniej niż 5-letni staż zawodowy w przedmiotowej dziedzinie, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniająca co najmniej jeden z warunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. posiada stopień naukowy co najmniej doktora; 2. posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego; 3. posiada tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs specjalistyczny rehabilitacja osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi.
Wymagania wstępne	<p>Znajomość zagadnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definicja pojęcia rehabilitacji psychiatrycznej
Rodzaj i liczba godzin zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału prowadzącego zajęcia	<p>Wykłady – 10 godz. Warsztaty – 25 godz. Seminaria – 10 godz. Staż – 70 godz.</p>
Nakład pracy uczestnika specjalizacji	<p>Udział w zajęciach (godziny kontaktowe): 115 godz.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykłady – 10 godz. • warsztaty – 25 godz. • seminaria – 10 godz. • staż – 70 godz. <p>Praca własna uczestnika specjalizacji: 145 godz.</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie się do warsztatów – 20 godz. • przygotowanie się do seminarium – 15 godz. • przygotowanie się do stażu – 60 godz. • opanowanie materiału wymaganego do zaliczenia modułu – 50 godz. <p>Łącznie nakład pracy uczestnika specjalizacji: 260 godz.</p>
Stosowane metody dydaktyczne	<p>Wykład informacyjny, seminaria, warsztaty, studium przypadku, zajęcia praktyczne, zajęcia stażowe.</p>
Stosowane środki dydaktyczne	<p>Rzutnik multimedialny, filmy edukacyjne.</p>

<p>Metody sprawdzania efektów kształcenia uzyskanych przez uczestnika specjalizacji i warunki zaliczenia modułu</p>	<p>W zakresie wiedzy i umiejętności: Test jednokrotnego wyboru składający się z 20 pytań (możliwość 4 dystraktorów) <i>Kryterium zaliczenia:</i> zaliczenie na podstawie uzyskania minimum 70% poprawnych odpowiedzi (tj. minimum 14 punktów).</p> <p>W zakresie kompetencji społecznych: Obserwacja 360 stopni.</p> <p>Oddział rehabilitacji psychiatrycznej: <u>Kontrola pisemna:</u> proces pielęgnowania i jego dokumentacja. <i>Kryteria zaliczenia:</i> od 0 do 2 pkt: – dokumentacja procesu pielęgnowania obejmuje: poprawne sformułowanie wszystkich diagnoz pielęgniarskich, precyzyjne określenie celu, proponowane interwencje są adekwatne, ujęta ocena zrealizowanych działań, przestrzeganie reguł gramatycznych i stylistycznych – 2 pkt; – dokumentacja procesu pielęgnowania obejmuje: poprawne, lecz nie wszystkie określenie diagnoz, cel poprawnie sformułowany, interwencje prawidłowe, lecz niepełne, niepełna ocena zrealizowanych działań, przestrzeganie reguł gramatycznych i stylistycznych – 1 pkt; – dokumentacja procesu pielęgnowania obejmuje: błędne, niepełne określenie diagnoz pielęgniarskich, brak jasno określonego celu, plan interwencji niepełny, nieadekwatny, brak oceny podjętych działań, nieprzestrzeganie reguł gramatycznych i stylistycznych – 0 pkt. <i>Zaliczenie:</i> od 1 pkt.</p> <p><u>Kontrola praktyczna:</u> – poprawna interpretacja sytuacji klinicznej wybranego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi na każdym oddziale stażowym (co najmniej 1 raz); – kontrola dokumentacji pacjenta z zaburzeniami psychicznymi (co najmniej 1 raz); – poprawne wykonanie czynności (przynajmniej 2 razy) jednego z poniższych treningów: • trening samoobsługi (higieniczny, kulinarny, budżetowy, umiejętności praktycznych), • trening umiejętności społecznych (prowadzenie rozmowy, rozwiązywanie trudnych sytuacji międzyludzkich, asertywności).</p> <p>Oddział (zespół) leczenia środowiskowego:</p>
---	---

	<p><u>Kontrola pisemna:</u> opracowanie konspektu psychoedukacji pacjenta i jego rodziny.</p> <p><i>Kryteria zaliczenia:</i> od 0 do 1 pkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> – konspekt zgodnie z ogólnie przyjętym schematem w sposób wyczerpujący określa: temat, cel, uczestników, miejsce, termin, warunki wstępne, cel główny, cele szczegółowe, metodę/y dydaktyczne, środki dydaktyczne, wykaz aktualnej literatury dla uczestnika spotkania i dla prowadzącego edukację, a także pytania kontrolne, przestrzeganie reguł gramatycznych i stylistycznych – 1 pkt; – konspekt nie jest zgodny z ogólnie przyjętym schematem, nie zawiera jasno określonych: tematu, celu, prowadzącego, miejsca, terminu, warunków wstępnych, celu głównego, celów szczegółowych, metod/y dydaktycznej, środków dydaktycznych, wykazu aktualnej literatury dla uczestnika spotkania i dla prowadzącego edukację, a także pytań kontrolnych, nie przestrzega reguł gramatycznych i stylistycznych – 0 pkt. <p>Zaliczenie: 1 pkt.</p> <p><u>Kontrola praktyczna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – przeprowadzenie przynajmniej 1 raz psychoedukacji pacjenta z zaburzeniami psychicznymi i jego rodziny. <p><i>Kryteria zaliczenia:</i> od 0 do 2 pkt.</p> <p>2 pkt – aktualna, pełna wiedza, prawidłowość terminologii medycznej, wyczerpujące prezentowanie treści w sposób uporządkowany, logiczne wiązanie wątków, łatwość w formułowaniu wypowiedzi.</p> <p>1 pkt – aktualna, lecz niepełna wiedza, prawidłowość terminologii medycznej, nie w pełni wyczerpujące prezentowanie treści w sposób uporządkowany, logiczne wiązanie wątków, łatwość w formułowaniu wypowiedzi.</p> <p>0 pkt – brak aktualnej wiedzy, niewykorzystywanie terminologii medycznej, brak wyczerpującego prezentowania treści, brak zachowania logiczności wypowiedzi, trudności w formułowaniu wypowiedzi.</p> <p><i>Zaliczenie:</i> od 1pkt.</p>
<p>Treści modułu kształcenia</p>	<p><u>Wykłady</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Specyfika rehabilitacji psychiatrycznej (5 godz.) <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Formy, metody i zasady prowadzenia rehabilitacji psychiatrycznej. 1.2. Czynniki wpływające na proces rehabilitacji. 1.3. Ocena wyników rehabilitacji. 2. Psychoedukacja w rehabilitacji psychiatrycznej (5 godz.) <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Definicja i formy psychoedukacji. 2.2. Modele psychoedukacji.

2.3. Ocena wyników psychoedukacji.

Seminaria

1. Cele działań psychoedukacyjnych (1 godz.)

2. Motywowanie pacjenta do współodpowiedzialności za własne zdrowie (1 godz.)

3. Rola edukatora w przebiegu psychoedukacji (1 godz.)

4. Udział pielęgniarki w treningach umiejętności społecznych (5 godz.)

4.1. Przebieg zajęć treningowych oraz ocena ich skuteczności:

- a) trening higieniczny;
- b) trening umiejętności praktycznych;
- c) trening kulinarny;
- d) trening budżetowy;
- e) trening umiejętności aktywnego udziału osoby z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi we własnym leczeniu farmakologicznym.

5. Programy rehabilitacji zawodowej osób chorych psychicznie (2 godz.)

Warsztaty:

1. Projektowanie programów psychoedukacji dla osób z zaburzeniami psychicznymi w różnych grupach wiekowych w przebiegu (15 godz.)

- 1.1. Zaburzenia depresyjne.
- 1.2. Schizofrenia.
- 1.3. Zaburzenia afektywne dwubiegunowe.
- 1.4. Zaburzenia lękowe.
- 1.5. Zaburzenia odżywiania.

2. Projektowanie programów psychoedukacji dla osób uzależnionych w różnych grupach wiekowych (10 godz.)

Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu	<p>Literatura podstawowa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Meder J.: <i>Rehabilitacja przewlekłe chorych psychicznie</i>. Biblioteka Psychiatrii Polskiej, Kraków 2000 2. Meder J.: <i>Rehabilitacja</i> [w:] Bilikiewicz A., Pużyński S., Rybakowski J., Wiórka J. (red.): <i>Psychiatria</i>, t. 3. Wyd. Urban & Partner, Wrocław 2002 <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Meder J.: <i>Trening umiejętności społecznych w rehabilitacji zaburzeń psychicznych</i>. Wyd. Śląsk, Katowice 1999 2. Załuska M., Prot K., Bronowski P.: <i>Psychiatria środowiskowa jako środowiskowa opieka nad zdrowiem psychicznym</i>. Wyd. Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2007 3. Wilczek-Rużyczka E. (red.): <i>Podstawy pielęgniarstwa psychiatrycznego</i>. Wyd. Czelej, Lublin 2007 <p>Akty prawne (odzwierciedlające aktualny stan prawny):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.). 2. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.).
Wymiar, zasady i forma odbywania staży, w przypadku gdy program kształcenia przewiduje	<p>Staż 1: Oddział (zespół) leczenia środowiskowego – 35 godz. (5 x 7 godz.)</p> <p>Staż 2: Oddział rehabilitacji psychiatrycznej – 35 godz. (5 x 7 godz.)</p>

6. PROGRAM ZAJĘĆ PRAKTYCZNYCH

6.1. STAŻ: Poradnia zdrowia psychicznego (PZP)

Cel stażu: Doskonalenie umiejętności promowania zdrowia psychicznego oraz podejmowania działań z zakresu psychoprophylaktyki.

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji stażu:

Liczba godzin: 40 godz.

Liczebność grupy: 2–3 osoby

Opiekun stażu: pielęgniarki z minimum 5-letnim stażem pracy w przedmiotowej dziedzinie, spełniające co najmniej jeden z warunków:

- posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego;
- posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.

Wykaz świadczeń zdrowotnych do zaliczenia na stażu:

1. Określenie zagrożeń zdrowia psychicznego u pacjenta w trakcie jego wizyty w PZP w toku zbierania danych o pacjencie.
2. Podjęcie działań promujących zdrowie psychiczne w kontekście występujących u pacjenta zagrożeń zdrowia psychicznego.
3. Realizowanie działań w ramach profilaktyki zaburzeń psychicznych I, II, III i IV stopnia.

Warunki zaliczenia stażu:

- 100% obecności na zajęciach w placówce stażowej.
- Zaliczenie wymaganych świadczeń zdrowotnych w PZP przynajmniej u jednego pacjenta.
- Praca pisemna: opracowanie konspektu spotkania edukacyjnego w PZP promującego styl życia wspierający zdrowie psychiczne.

6.2. STAŻ: Oddział psychiatryczny (ogólny) dla dorosłych

Cel stażu:

1. Zapoznanie z funkcjonowaniem oddziału psychiatrycznego dla osób dorosłych.
2. Poznanie specyfiki pracy pielęgniarki na oddziale psychiatrycznym dla osób dorosłych.
3. Doskonalenie umiejętności pielęgnowania pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w oddziale psychiatrycznym dla dorosłych.

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji stażu:

Liczba godzin: 105 godz.

Liczebność grupy: 5–6 osób

Opiekun stażu: pielęgniarki z minimum 5-letnim stażem pracy w przedmiotowej dziedzinie, spełniające co najmniej jeden z warunków:

- posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego;
- posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.

Wykaz świadczeń zdrowotnych do zaliczenia stażu:

1. Nawiązanie i podtrzymanie kontaktu terapeutycznego z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi i jego rodziną.
2. Ocena stanu psychicznego i somatycznego osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym przeprowadzenie badania fizykalnego).
3. Przygotowanie pacjenta do badań diagnostycznych i wybranych metod leczenia w psychiatrii (np. elektrowstrząsy, deprywacja snu, fototerapia).
4. Rozpoznanie stanów nagłych u osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi.
5. Ocena konieczności zastosowania i zastosowanie wybranych form przymusu bezpośredniego.
6. Zastosowanie w praktyce psychoterapii elementarnej.
7. Rozkładanie i podawanie leków psychotropowych.
8. Aktywizowanie pacjenta z wykorzystaniem elementów terapii zajęciowej.
9. Edukowanie pacjenta i jego rodziny w zakresie opieki pielęgniarskiej w określonych zaburzeniach psychicznych.
10. Określenie u pacjenta z określonymi zaburzeniami psychicznymi: diagnoz pielęgniarskich, celu i adekwatnych do diagnoz interwencji pielęgniarskich, ewaluacja podjętych działań.

Warunki zaliczenia stażu:

- 100% obecności w placówce stażowej.
- Zaliczenie wymaganych świadczeń zdrowotnych (przynajmniej jeden raz) obowiązujących w oddziale psychiatrycznym dla osób dorosłych.
- Zaliczenie pisemne: opracowanie procesu pielęgnowania pacjenta z wybranym zaburzeniem psychicznym.

6.3. STAŻ: Oddział psychiatryczny dla dzieci i młodzieży

Cel stażu:

1. Zapoznanie z funkcjonowaniem oddziału psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży.
2. Poznanie specyfiki pracy pielęgniarki na oddziale psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży.
3. Doskonalenie umiejętności pielęgnowania pacjenta z zaburzeniami psychicznymi wieku rozwojowego.

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji stażu:

- Liczba godzin: 70 godz.
Liczebność grupy: 4–5 osób
Opiekun stażu: pielęgniarki z minimum 5-letnim stażem pracy w przedmiotowej dziedzinie, spełniające co najmniej jeden z warunków:
- posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego;
  - posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.

Wykaz świadczeń zdrowotnych do zaliczenia stażu:

1. Nawiązanie i podtrzymanie kontaktu terapeutycznego z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi wieku rozwojowego i jego rodziną.
2. Ocena stanu psychicznego i somatycznego osób z zaburzeniami psychicznymi wieku rozwojowego.

3. Przygotowanie pacjenta do badań diagnostycznych i wybranych metod leczenia w psychiatrii wieku rozwojowego.
4. Ocena konieczności zastosowania wybranych form przymusu bezpośredniego.
5. Zastosowanie w praktyce psychoterapii elementarnej.
6. Rozkładanie i podawanie leków psychotropowych.
7. Aktywizowanie pacjenta z zaburzeniami psychicznymi wieku rozwojowego z wykorzystaniem elementów terapii zajęciowej.
8. Edukowanie pacjenta i jego rodziny w zakresie opieki pielęgniarskiej w określonych zaburzeniach psychicznych wieku rozwojowego.
9. Określenie u wybranego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi wieku rozwojowego: diagnoz pielęgniarskich, celu i adekwatnych do diagnoz interwencji pielęgniarskich, ewaluacja podjętych działań.

Warunki zaliczenia stażu:

- 100% obecności w placówce stażowej.
- Zaliczenie wymaganych świadczeń zdrowotnych (przynajmniej jeden raz) obowiązujących w oddziale psychiatrycznym dla dzieci i młodzieży.
- Zaliczenie pisemne: opracowanie procesu pielęgnowania pacjenta z wybranym zaburzeniem psychicznym wieku rozwojowego.

6.4. STAŻ: Oddział psychogeriatryczny

Cel stażu:

1. Zapoznanie z funkcjonowaniem oddziału psychogeriatrycznego.
2. Poznanie specyfiki pracy pielęgniarki na oddziale psychogeriatrycznym.
3. Doskonalenie umiejętności pielęgnowania pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w oddziale psychogeriatrycznym.

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji stażu:

- Liczba godzin: 70 godz.
Liczebność grupy: 5–6 osób
Opiekun stażu: pielęgniarki z minimum 5-letnim stażem pracy w przedmiotowej dziedzinie, spełniające co najmniej jeden z warunków:
- posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego;
  - posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.

Wykaz świadczeń zdrowotnych do zaliczenia stażu:

1. Nawiązanie i podtrzymanie kontaktu terapeutycznego z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi wieku podeszłego.
2. Ocena stanu psychicznego i somatycznego osób z zaburzeniami psychicznymi wieku podeszłego.
3. Przygotowanie pacjenta do badań diagnostycznych i wybranych metod leczenia w psychiatrii.
4. Ocena konieczności zastosowania i zastosowanie wybranych form przymusu bezpośredniego.
5. Zastosowanie w praktyce psychoterapii elementarnej.
6. Rozkładanie i podawanie leków psychotropowych.
7. Aktywizowanie pacjenta z zaburzeniami psychicznymi wieku podeszłego z wykorzystaniem elementów terapii zajęciowej.

8. Edukowanie pacjenta i jego rodziny w zakresie opieki pielęgniarskiej w określonych zaburzeniach psychicznych wieku podeszłego.
9. Określenie u wybranego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi wieku podeszłego: diagnoz pielęgniarskich, celu i adekwatnych do diagnoz interwencji pielęgniarskich, ewaluacja podjętych działań.

Warunki zaliczenia stażu:

- 100% obecności w placówce stażowej.
- Zaliczenie wymaganych świadczeń zdrowotnych (przynajmniej jeden raz) obowiązujących w oddziale psychiatrycznym dla osób z zaburzeniami psychicznymi wieku podeszłego.
- Zaliczenie pisemne: opracowanie procesu pielęgnowania pacjenta z wybranym zaburzeniem psychicznym wieku podeszłego.

6.5. STAŻ: Oddział detoksykacji albo Oddział terapii uzależnienia od alkoholu albo Oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych

Cel stażu:

1. Zapoznanie z funkcjonowaniem oddziału terapii uzależnień.
2. Poznanie specyfiki pracy pielęgniarki na oddziale terapii uzależnień.
3. Doskonalenie umiejętności pielęgnowania pacjenta uzależnionego.

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji stażu:

Liczba godzin:	70 godz.
Liczebność grupy:	2–3 osoby
Opiekun stażu:	pielęgniarki z minimum 5-letnim stażem pracy w przedmiotowej dziedzinie, spełniające co najmniej jeden z warunków: <ul style="list-style-type: none"> – posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego; – posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.

Wykaz świadczeń zdrowotnych do zaliczenia stażu:

1. Nawiązanie i podtrzymanie kontaktu terapeutycznego z pacjentem uzależnionym i jego rodziną.
2. Ocena stanu psychicznego i somatycznego osób uzależnionych.
3. Ocena konieczności zastosowania i zastosowanie wybranych form przymusu bezpośredniego.
4. Zastosowanie w praktyce psychoterapii elementarnej.
5. Rozkładanie i podawanie leków psychotropowych.
6. Przygotowywanie i podawanie leków drogą iniekcji im, iv.
7. Edukowanie pacjenta i jego rodziny w zakresie konsekwencji psychiczno-somatyczno-prawnych i społecznych uzależnienia od substancji psychoaktywnych.
8. Określenie u pacjenta uzależnionego z określonymi objawami i zaburzeniami psychicznymi: diagnoz pielęgniarskich, celu i adekwatnych do diagnoz interwencji pielęgniarskich, ewaluacja podjętych działań.
9. Motywowanie pacjenta uzależnionego do podjęcia terapii uzależnienia i utrzymania abstynencji.
10. Udzielanie wsparcia rodzinie pacjenta uzależnionego w zakresie możliwości jej wsparcia.

Warunki zaliczenia stażu:

- 100% obecności w placówce stażowej.
- Zaliczenie wymaganych świadczeń zdrowotnych (przynajmniej jeden raz) obowiązujących w oddziale terapii uzależnień.
- Zaliczenie pisemne: udokumentowanie procesu pielęgnowania pacjenta uzależnionego w oddziale leczenia uzależnień w oparciu o wybrany model pielęgnowania.
- Przeprowadzenie edukacji pacjenta uzależnionego i/ lub jego rodziny lub podjęcie działań z zakresu profilaktyki uzależnień.

6.6. STAŻ: Oddział (zespół) leczenia środowiskowego

Cel stażu:

1. Zapoznanie z funkcjonowaniem zespołu (oddziału) leczenia środowiskowego.
2. Poznanie specyfiki pracy pielęgniarki w zespole (oddziale) leczenia środowiskowego.
3. Doskonalenie umiejętności pielęgnowania pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w jego środowisku.

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji stażu:

Liczba godzin:	35 godz.
Liczebność grupy:	2 osoby
Opiekun stażu:	pielęgniarki z minimum 5-letnim stażem pracy w przedmiotowej dziedzinie, spełniające co najmniej jeden z warunków: <ul style="list-style-type: none"> – posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego; – posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego.

Wykaz świadczeń zdrowotnych do zaliczenia stażu:

1. Nawiązanie kontaktu terapeutycznego z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi i jego rodziną.
2. Określenie potrzeb pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w warunkach domowych.
3. Ocena stanu psychicznego i somatycznego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi i ocena konieczności ewentualnej jego hospitalizacji.
4. Ocena pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w zakresie czynności samoobsługowych w środowisku domowym.
5. Ocena sytuacji rodzinnej pacjenta z zaburzeniami psychicznymi.
6. Ocena możliwości uzyskania przez pacjenta z zaburzeniami psychicznymi wsparcia ze strony jego rodziny w warunkach domowych.
7. Prowadzenie treningu umiejętności społecznych i treningów w zakresie samoobsługi.
8. Udzielanie profesjonalnego wsparcia pacjentowi i jego rodzinie w warunkach domowych.
9. Motywowanie pacjenta z zaburzeniami psychicznymi do aktywnego udziału w procesie diagnostyczno-leczniczym.
10. Aktywizowanie w zakresie poszukiwania pomocy i korzystania z grup wsparcia dla pacjentów i ich rodzin.
11. Określenie u wybranego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi: diagnoz pielęgniarских, celu i adekwatnych do diagnoz interwencji pielęgniarских, ewaluacja podjętych działań w środowisku pacjenta.

Warunki zaliczenia stażu:

- 100% obecności w placówce stażowej.
- Zaliczenie wymaganych świadczeń zdrowotnych (przynajmniej jeden raz) obowiązujących w zespole (oddziale) leczenia środowiskowego.
- Zaliczenie pisemne: opracowanie konspektu i przeprowadzenie psychoedukacji pacjenta i jego rodziny w warunkach domowych.

6.7. STAŻ: Oddział rehabilitacji psychiatrycznej

Cel stażu:

1. Zapoznanie z funkcjonowaniem oddziału rehabilitacji psychiatrycznej.
2. Poznanie specyfiki pracy pielęgniarki w oddziale rehabilitacji psychiatrycznej.
3. Doskonalenie umiejętności pielęgnowania pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w oddziale rehabilitacji psychiatrycznej.

Wskazówki metodyczne dotyczące realizacji stażu:

Liczba godzin:	35 godz.
Liczebność grupy:	4–5 osób
Opiekun stażu:	pielęgniarki z minimum 5-letnim stażem pracy w przedmiotowej dziedzinie, spełniające co najmniej jeden z warunków: <ul style="list-style-type: none"> – posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego; – posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego; – posiadają tytuł magistra pielęgniarstwa i ukończony kurs specjalistyczny <i>Rehabilitacja osób z przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi.</i>

Wykaz świadczeń zdrowotnych do zaliczenia stażu:

1. Nawiązanie kontaktu terapeutycznego z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi w oddziale rehabilitacji psychiatrycznej.
2. Określenie deficytów i potrzeb pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w oddziale rehabilitacji psychiatrycznej.
3. Prowadzenie treningu umiejętności społecznych i treningów w zakresie samoobsługi w oparciu o zasady rehabilitacji psychiatrycznej.
4. Udzielanie profesjonalnego wsparcia pacjentowi w oddziale rehabilitacji psychiatrycznej.
5. Określenie u wybranego pacjenta z zaburzeniami psychicznymi w oddziale rehabilitacji psychiatrycznej: diagnoz pielęgniarzkich, celu i adekwatnych do diagnoz interwencji pielęgniarzkich, ewaluacja podjętych działań.

Warunki zaliczenia stażu:

- 100% obecności w placówce stażowej.
- Zaliczenie wymaganych świadczeń zdrowotnych (przynajmniej jeden raz) obowiązujących w oddziale rehabilitacji psychiatrycznej.
- Zaliczenie pisemne: udokumentowanie procesu pielęgnowania pacjenta z wybranym zaburzeniem psychicznym przebywającego w oddziale rehabilitacji psychiatrycznej.

7. WYKAZ ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH, DO KTÓRYCH JEST UPRAWNIONA PIELEŃNIARKA PO UKOŃCZENIU SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO W DZIEDZINIE PIELEŃNIARSTWA PSYCHIATRYCZNEGO

1. Udzielanie wsparcia psychicznego osobie uzależnionej i współuzależnionej.
2. Komunikowanie terapeutyczne z chorym z zaburzeniami psychicznymi i jego rodziną.
3. Planowanie opieki pielęgniarskiej nad osobą z zaburzeniami psychicznymi z uwzględnieniem optymalnych oddziaływań psychospołecznych.
4. Realizacja działań w ramach profilaktyki zaburzeń psychicznych w I, II, III i IV stopniu.
5. Tworzenie programów w zakresie promocji zdrowia psychicznego oraz przeprowadzanie działań edukacyjnych (pielęgniarka-edukator) z tego zakresu, w różnych grupach wiekowych i w różnych środowiskach.
6. Tworzenie programów i przeprowadzanie psychoedukacji chorych z zaburzeniami psychicznymi w różnych grupach wiekowych i ich rodzin (pielęgniarka-edukator).
7. Tworzenie programów kształtujących właściwe postawy społeczne wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałających dyskryminacji tych osób.
8. Przeprowadzanie psychoedukacji chorych z zaburzeniami psychicznymi w różnych grupach wiekowych i ich rodzin (pielęgniarka-edukator).
9. Udzielanie wsparcia psychicznego pacjentowi z zaburzeniami psychicznymi, szczególnie w sytuacji kryzysowej, udzielanie wsparcia rodzinie chorego.
10. Opracowywanie indywidualnych programów rehabilitacji psychiatrycznej dla pacjenta z zaburzeniami psychicznymi.
11. Samodzielne przeprowadzanie treningów w ramach rehabilitacji psychiatrycznej.
12. Przeprowadzanie psychoedukacji wobec osób uzależnionych w różnych grupach wiekowych i ich rodzin (pielęgniarka-edukator).
13. Określanie deficytów i zakresu samodzielności osób z zaburzeniami psychicznymi w ich środowisku domowym.
14. Udzielanie wsparcia społecznego osobie z zaburzeniami psychicznymi.
15. Tworzenie grup wsparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi i prowadzenie tych grup.

8. LITERATURA

Literatura obowiązkowa:

1. Antonowski A.: *Rozwijanie tajemnicy zdrowia. Jak radzić sobie ze stresem i nie zachorować*. Wyd. Fundacja IPN, Warszawa 1995
2. Bilikiewicz A., Pużyński S., Rybakowski J., Wciórka J. (red.): *Psychiatria*, t. 1, 2, 3. Wyd. Urban & Partner, Wrocław
3. Casher M. I., Bess J. D.: *Pacjent na oddziale psychiatrycznym – wskazówki praktyczne*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2013
4. Czupryna A., Wilczek-Rużyczka E. (red.): *Wybrane zagadnienia z pielęgniarstwa specjalistycznego*. Wyd. Wolters Kluwer, Warszawa 2010
5. Hall C.S., Gardner L., Campbell J.B.: *Teorie osobowości*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013
6. Jarema M. (red.): *Psychiatria w praktyce. Podręcznik dla lekarzy specjalizujących się w psychiatrii i lekarzy innych specjalności*. Wyd. Oficyna Wydawnicza Medical Education, Warszawa 2011
7. Kendall P. (red.): *Terapia dzieci i młodzieży*. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2010
8. Kózka M., Płaszewska-Żywko L. (red.): *Diagnozy i interwencje pielęgniarskie*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010

9. Kózka M, Płaszewska-Żywko L. (red.): *Modele opieki pielęgniarskiej nad chorym dorosłym*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010
10. Kózka M., Płaszewska-Żywko L. (red.): *Procedury pielęgniarskie*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2009
11. Łoza B., Markiewicz R., Szulc A., Wrońska I. (red.): *Pielęgniarstwo psychiatryczne*. Wyd. Uniw. Med. w Lublinie, Lublin 2014
12. Meder J.: *Rehabilitacja* [w:] Bilikiewicz A., Pużyński S., Rybakowski J., Wiórka J. (red.): *Psychiatria*, t. 3. Wyd. Urban & Partner, Wrocław 2002
13. Meder J.: *Rehabilitacja przewlekle chorych psychicznie*. Biblioteka Psychiatrii Polskiej, Kraków 2000
14. Motyka M.: *Komunikacja terapeutyczna w opiece ogólnomedycznej*. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011
15. Neu P. (red.): *Stany nagłe w psychiatrii. Podręcznik psychiatrii ratunkowej*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2013
16. Pilecka W. (red.): *Psychologia zdrowia dzieci i młodzieży*. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2011
17. Poznańska S., Płaszewska-Żywko L.: *Wybrane modele pielęgniarstwa*. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2001
18. Sęk H. (red.): *Psychologia kliniczna*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012
19. Turzańska-Szacoń B.: *Ochrona zdrowia psychicznego*. Wyd. Gaskor, Wrocław 2012
20. Wilczek-Rużyczka E., Kilańska D., Hajduk A. (red.): *Pielęgniarstwo psychiatryczne. Problemy i kierunki rozwoju*. Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie, Warszawa 2010
21. Wilczek-Rużyczka E.: *Komunikowanie się z chorym psychicznie*. Wyd. Czelej, Lublin 2007
22. Wilczek-Rużyczka E.: *Empatia i jej rozwój u osób pomagających*. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2002
23. Wilczek-Rużyczka E.: *Podstawy pielęgniarstwa psychiatrycznego*. Wyd. Czelej, Lublin 2007
24. Wilczek-Rużyczka E.: *Wypalenie zawodowe pracowników medycznych*. Wyd. Wolters Kluwer, Polska 2014
25. Wojnarowska B.: *Promocja zdrowia psychicznego*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008
26. Zimbaro P., Johnson R., McCann V.: *Psychologia – kluczowe koncepcje*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010

Literatura uzupełniająca:

1. Andruszkiewicz A., Banaszekiewicz M. (red.): *Promocja zdrowia*. Wyd. Czelej, Lublin 2008
2. Czabała Cz. (red.): *Zdrowie psychiczne. Zagrożenia i promocja*. Wyd. Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2001
3. Dambach K.E.: *Mobbing w szkole. Jak zapobiegać przemocy grupowej*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003
4. Dąbrowski K. (red.): *Zdrowie psychiczne*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1991
5. Dyk D.: *Badanie fizykalne w pielęgniarstwie*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2013
6. Gałęcki P., Bobińska A., Eichstaed K.: *Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego – komentarz*. Wyd. LexisNexis, Warszawa 2013
7. Górna K., Jaracz K., Robakowski J. (red.): *Pielęgniarstwo psychiatryczne. Podręcznik dla studiów medycznych*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2012

8. Grochowska D, Twarowska M.: *Wybrane standardy w pielęgniarstwie psychiatrycznym*. Wyd. Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych, Warszawa 2002
9. Hese R.T., Zyss T.: *Leczenie elektrowstrząsami w praktyce klinicznej*. Wyd. Urban & Partner, Wrocław 2007
10. Kirenko J., Byra S.: *Zasoby osobiste w chorobach psychosomatycznych*. Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2008
11. Krajewska-Kułak E., Wrońska I., Kędziora-Kornatowska K.: *Problemy wielokulturowości w medycynie*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010
12. Krzyżowski J.: *Psychiatria transkulturowa*. Wyd. Medyk, Warszawa 2002
13. Kurpas D., Miturska H., Kaczmarek M.: *Podstawy psychiatrii dla studentów pielęgniarstwa*. Wyd. Continuo, Wrocław 2009
14. Majda A., Puchała-Zalewska J., Ogórek-Tęcza B. (red.): *Pielęgniarstwo transkulturowe. Podręcznik dla studiów medycznych*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2010
15. Meder J.: *Trening umiejętności społecznych w rehabilitacji zaburzeń psychicznych*. Wyd. Śląsk, Katowice 1999
16. *Międzynarodowa Statystyczna Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych: Klasyfikacja Zaburzeń Psychiczych i Zaburzeń Zachowania w ICD-10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne*. Uniwersyteckie Wyd. Medyczne „Vesalius”, Wyd. IPiN, Kraków – Warszawa 1997
17. Motyka M.: *Pielęgnowanie a pomoc psychiczna w chorobie*. Wyd. Centrum Edukacji Medycznej, Warszawa 1999
18. Okulicz-Kozaryn K., Ostaszewska K.: *Promocja zdrowia psychicznego: badania i działania w Polsce (cz. 2)*. Wyd. Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2010
19. Salmon P.: *Psychologia w medycynie – wspomaga współpracę z pacjentem i proces leczenia*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2002
20. Sęk, H., Cieślak R.: *Wsparcie społeczne, stres i zdrowie*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006
21. Sobów T.: *Praktyczna psychogeriatrya: rozpoznawanie i postępowanie w zaburzeniach psychicznych u chorych w wieku podeszłym*. Wyd. Continuo, Wrocław 2010
22. Steciwko A., Mastalerz-Migas A.: *Stres oraz wypalenie zawodowe: jak rozpoznawać, zapobiegać, leczyć*. Wyd. Urban & Partner, Wrocław 2012
23. Urban (red.): *Dewiacje wśród młodzieży. Uwarunkowania i profilaktyka*. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2001
24. Wilczek-Rużyczka E.: *Wypalenie zawodowe a empatia u lekarzy i pielęgniarek*. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008
25. Wojciechowska M.: *Problemy zdrowia psychicznego*. Wyd. Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna, Łódź 2010
26. Zahradniczek K. (red.): *Podstawy pielęgniarstwa. Podręcznik dla studentów i absolwentów kierunku pielęgniarstwo i położnictwo, t. 1*. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa 2011
27. Załuska M., Prot K., Bronowski P.: *Psychiatria środowiskowa jako środowiskowa opieka nad zdrowiem psychicznym*. Wyd. Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2007

Akty prawne (odzwierciedlające aktualny stan prawny)

1. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375, z późn. zm.)
2. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 listopada 2007 r. w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego (Dz. U. Nr 210, poz. 1540)

3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128)
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 listopada 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (Dz. U. z 2013 r., poz. 1386, z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 217, z późn. zm.)
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie sposobu stosowania i dokumentowania zastosowania przymusu bezpośredniego oraz dokonywania oceny zasadności jego zastosowania (Dz. U. z 2012 r., poz. 740)
7. Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2014 r., poz. 1435, z późn. zm.)
8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie wykazu świadczeń zdrowotnych stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta, których udzielenie wymaga zgody (Dz. U. z 2012 r., poz. 494)
9. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania w sprawach przyjęcia oraz wypisania ze szpitala psychiatrycznego (Dz. U. z 2012 r., poz. 854)
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.)

